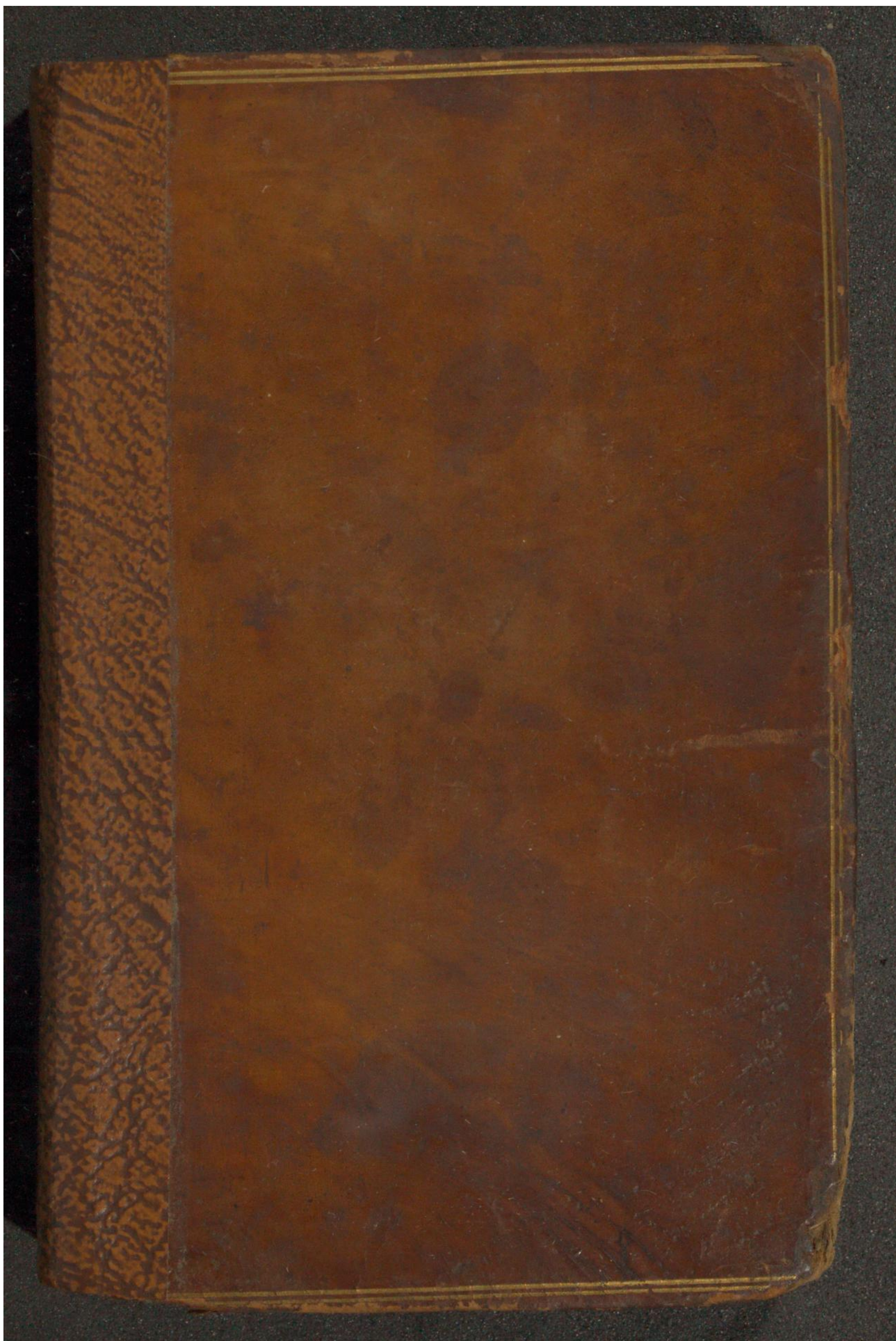
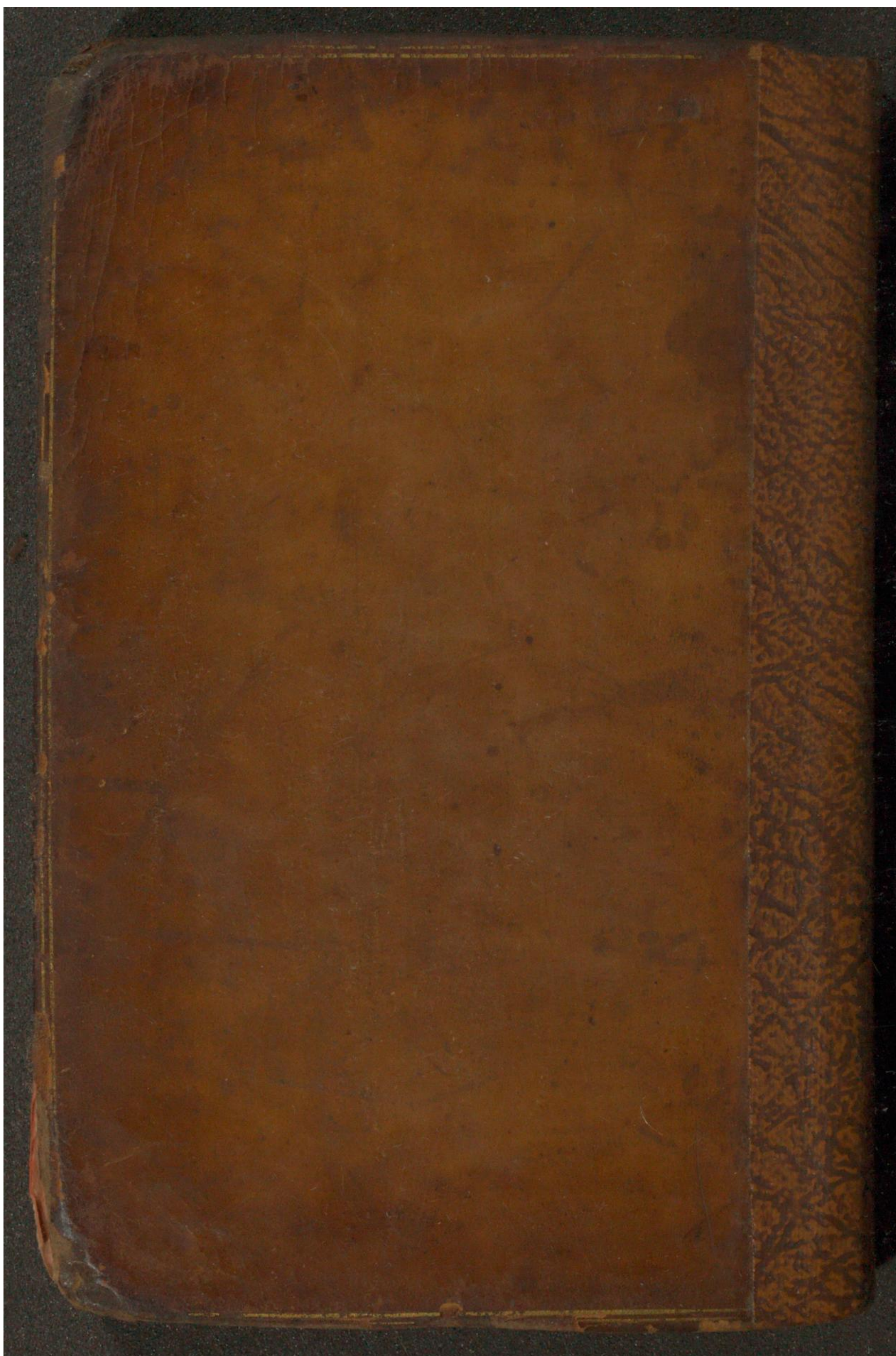

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

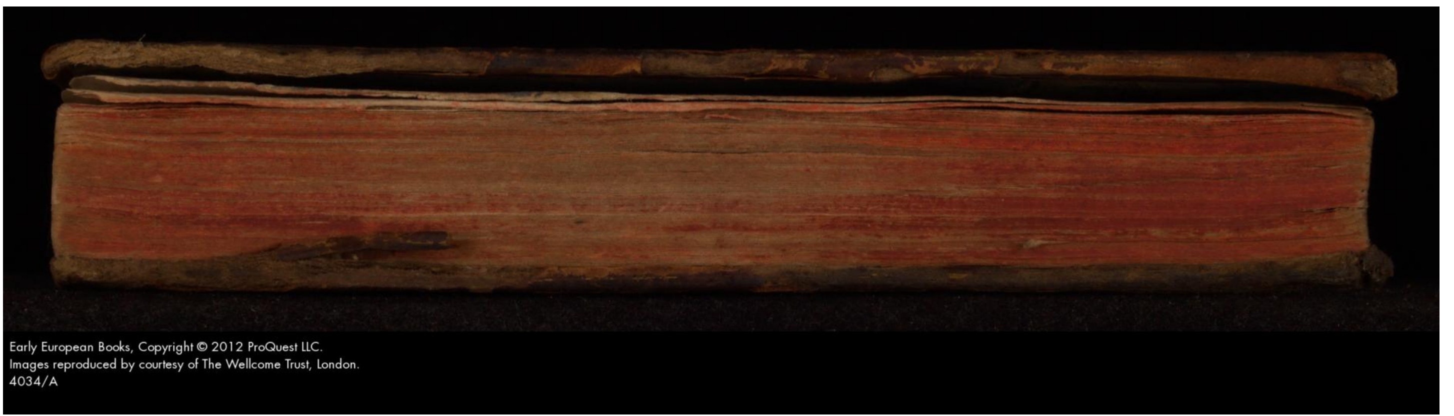
Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

923

Artis Memoriæ,

Pars IV. videlicet,

DE MEMORIA REPARANDA CONSERVANDAque, ac de Reminiſcentia: tutiora omnimoda remedia, prǫceptioneſq; optimæ:

Authore CL. V. Guilielmo Gratarolo Bergomate, Medico & Philoſopho eccellentiſſimo.

Nunc primum in gratiam ſtudioſæ iuuentutis ſeorſim edita: opera

HIERONYMI MEGISERI.

FRANCOFVRTI,

Ex Officina Typographica MATTHIÆ BECKERI.

ANNO M. DC.III.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

CAPITA LIBRI HVIVS DE MEMORIA ET Reminiſcentia ſunt ſeptem.

I Caput, declarat, quid ſit Memoria, vbi vigeat, quamq; vtilis ſit & neceſſaria.

II Exponit potiſsimas, quibus lædatur cauſas, earumque notas explicat & curationem.

III Præcipua memoriæ nocumenta luculenter oſtendit.

IV Similiter eiuſdem adiumẽta particularia enumerat.

V Nonnulla probatiora ſelectioraque medica remedia compoſita continet, ſeruã-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

tia multumque augentia memoriam.

VI *Philosophica consilia, canones & præcepta Memoriæ ac Reminiscentiæ enarrat.*

VII *Caput, breui sermone de locali vel artificiosa memoria agit.*

Denique omnium eorum, quæ dicta sunt, breuis ponitur Epilogus.

CAPVT

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

CAPVT I.

DOCILITATIS partes (vt Græci plerique statuunt) tres sunt, Anchinæa, Oxytes, Memoria: Anchinæa, id est, Solertia est, vbi ex his, quæ didicimus, etiam quæ non didicimus, venamur: & est mentis agitatio, & coniectandi excellentia.

Oxytes, est mentis celeritas.

Memoria, est eorum, quę quis didicit, conseruatio: estque eius duplex virtus: scilicet facile percipere, & diu retinere, vel dicas, &c.

Memoriam esse, per quam animus repetit illa quæ fuerunt. Vel, est firma animi rerum & verborum dispositionis perceptio. Aut (vt Aristoteles opinatur) imaginatio est, quæ ab his, quæ sensus deprehenderat, remanet. Platonis autem sententia, Memoria est sensuum incolumitas: nam anima sensuum officio adipiscitur, quæcunque sub sensum cadunt, indeq; opinionis origo est. Sed per mentem ipsam intellectualia animaduertit, & intelligentia fit. At memoria amissa per reminiscētiam denuo resumitur: nam cum obliuio siue memoriæ amissio duplex sit, perpetua videlicet & temporanea, in hac quidem reminiscentia agit, de qua inferius suo loco dicetur. Neque alterius partis animæ aut cerebri est effictio seu imagi-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

natio, alterius vero memoria : ſed in ſubiecto eodem inſunt, atq; eiuſdem partis animæ functiones, & vtraque eſt totius cerebri, in cuius toto corpore fuſa eſt princeps ſentiẽdi anima: non abſq; ratione tamẽ antiqui dixêre diuerſas capitis ac cerebri partes ab his animæ functionibus occupari. Sedẽ igitur habet memoria in occipitio in tertio vocato vẽtriculo, quẽ & puppim vocant. Longum eſſet ac penè ſuperfluum hîc (vbi ſtudeo breuitati) cerebri totius anatomen deſcribere, quam in multorum libris videre licet, præſertim doctiſſimi pariter & diligentiſſimi Andreæ Veſalij. Dicam tamen aliquid breuiſſimè ad rem noſtram propius faciens. Tres animæ operationes ſunt in cerebro, phantaſia ſeu imaginatiua, ratiocinatio, & memoria. Primæ duæ in duobus ventriculis cerebri maioribus, tertia in tertio & minori exercetur. Inter cerebri caua animalis ſpiritus tenuis purus, mundiſſimuſque verſatur, atque talis defertur memoriæ: quæ quidẽ claritate & ſubtilitate ſpiritus indiget. Quod ſi nõ aperiatur via illa qua tranſit ſpiritus ad puppim cerebri, nihil homo reminiſcitur: & cõtrà qui velocem habent huiuſce viæ aperitionem, prudentes ſunt, & velociter reſpondent, vt ſunt quidam cholerici: qui vero pigram illam & tardam habent, pigri ſunt & tardi addiſcendum atq; reſpondendum, ſuntq; tales vt plurimum phlegmatici vel melancholici, craſſiſque

ac multis cibis ac potibus vtẽtes. Rari quidem reperiũtur, qui felici ingenio, & fœcunda memoria dotati à natura sint. siquidẽ ingenium subtilem & mollem cerebri substantiam, memoria permanẽtem indicat. Dicit quoq; Galenus cap.12 Artis medicinalis, ingenium quidem subtilem cerebri substãtiam indicat: tarditas vero intellectus crassam, &c. Huic functioni deseruiens spiritus, à corde per arterias ad caput subuolat, & exterius nos cingẽte aëre alitur, diuturnitatemq; consequitur. Et denique, conueniunt Physici omnes, Memoriam potissimum pollere ex bona temperatura organi sedisve, in qua hanc functionem anima exercet. Indicium etiam erit eos valere memoria, quibus in posteriora caput protuberat: eandem infirmam experiuntur, quibus ibidem velut complanatum ceruici exæquatur. Sciendumq; quod sapere fit ex spirituum bonitate: boni vero spiritus sunt, qui claritate ac motu temperati sunt & subtilitate. Plato in Theæteto. Non recte, inquit, anima se habet in denso, aut lutulento, aut molli nimis, aut duro. Intẽperies autem multifariam contingit: nam ex vtero quis tam validam nonnunquam contrahit, vt non solum memoria, sed & ratio lædatur, atque ita stultitia fiat: cuius inter cætera signa, vt habet Aristoteles primo de Animalium natura, sunt prægrandes & erectæ aures. Si Solem Arietem perua-

gantem aut Scorpium, aliquo nascente Luna adeat, ei cerebrum adeo affligit, vt melancholica passio paululum adultis oboriatur. Ex prauo item victu frequens est cerebri intemperatura, quandoque ex insalubri ambientis aëris constitutione: nam vetus est dictum, vbi sit siccior aër, ibi fere etiam esse acriora ingenia, animamque prudentiorem seu promptiorem: sic crassum cœlum & pingue, ingenia gignit hebetiora. Eadem diætæ est ratio, vt etiam habet Galenus in libro Quod animi mores, &c. Quinetiã ex casu, ex percussione, ex morbo & aliis id genus iniuriis labefactatur, quorum exempla varia & ex Thucydide libro 2. belli Pelop. & ex aliis haberi possunt: quidam ictus lapide, oblitus est tantum literas, ex præalto tecto lapsus, matris, affinium & propinquorum cepit obliuionem: sui vero nominis oblitus est Messala Coruinus orator. Ecce igitur, quam fragilis sit omnium preciosissimus hominis thesaurus. Memoria inter humanæ naturæ cõmoda, teste etiam Seneca, primum sibi locum vendicat: nam multa legere studiosis facile, multaque intelligere bono atque exercitato ingenio non difficile est: verum ea congerere, & in memoriæ scrinio conseruare, ita vt non effluant, necessarium ac præcipiuum est humanæ vitæ bonum. Ex Auicennæ sententia sexto naturalium, egregia illis suppetit memoria, quorum animæ multis non distrahuntur

tur motibus, nec conuellitur cogitatio. idcirco pueri pertinacius retinent quæ imbiberint. Diuus Augustinus modo scribit, memoriam esse animum, modo ventrem animi: cuius aula sit ingens & perquam admirabilis. idem nunc memoriæ cauernas, nunc antra & sinus vocat. Vt testatur Plinius lib. septimo, capite vigesimo quarto, Cyrus Persarum Rex omnes suos milites nominatim appellabat. Mithridates duarum & viginti gentium Rex totidem linguas absque interprete & audiebat & alloquebatur, nec desunt innumera pene quorūcunq; temporum exempla præstantissimæ in hominibus memoriæ. Quibus igitur non est tam excellens memoria, labore vt eam assequantur, opus est, sine qua vix in virum excellentem quisquam emerget: fieri enim solet, vt quantum quisque memoria emineat, tantum eniteat & sapientia, nisi sit somnolentus atque ociosus. Et Poëtæ non ab re sapientiam memoriæ filiam finxerunt: ac de ipsa recte Afranius de gignenda, comparandaque sapiētia scripsit his versibus:

Sophiam me vocant Græci, vos Sapientiam.
Vsus me genuit, mater peperit Memoria.

Nonnulli iam ætate prouecti, hac arte freti, ad literas se conferentes, non multis mensibus in viros euasere doctissimos. Quo igitur pacto ea acquiri augeriue possit ac seruari, hoc opere disseremus. Constat autem cum pluribus do-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

ctis, tum vero Ciceroni, memoriam habere quiddam artificij, & nō omnem à natura proficisci: sic igitur & nos pri⁹ docebimus, quo victus genere, quibusve medicaminibus ea acquiri, firmariq; possit, breuia, clara, vsuq; probata, ponentes: postea, de artificiosa memoria, quæ eadem ipsa est naturalis, sed præceptionibus quibusdam firmatur, ac obseruationibus, locis, imaginibusque constat, succinctè agemus.

Capvt II.

Caput secundum, præcipuas quibus lædatur causas, earumque notas & curationem continet.

DVÆ sunt causæ principales, quæ obsunt memoriæ, frigiditas & humiditas: quæ frigiditas vel sola est, vel cum humiditate coniuncta: omittemus corruptionem quæ fit à calido & sicco intensis. plus tamen nocet frigiditas humiditate: ea siquidem confundit naturam, neque eius opus ingreditur, nisi tanquam subdominans instrumentum. Humiditas vero retentiuæ contrariatur, quæ sicco proportionato confortatur: nam siccitas superflua nocet præsertim apprehensioni, dum impedit, ne insigillentur formæ. Frigidi est sistere & calidi mouere: ergo frigiditas impedit motum necessarium ad memorandum. Retentionem vero impedit humiditas. Denique cum

cum frigiditatis filia sit obliuio, vt & Paulus Ægineta, & reliqui tenent, dicendum ac tenẽdum est, eam magis obesse memoriæ, quã noceat humiditas. Propter frigiditatẽ enim quæ humores & spiritus congelauit, spectrum seu species imprimi non potest. Quorum igitur memoria vel intellectus perit, somnos etiam obseruare oportet, vtrum vehementer an modicè somnolenti sint, aut omnino nõ somnolenti, sed secundum naturam habeãt. Sic enim vincentem inuenies intemperaturam: nam ex multo ac profundo somno, humiditatem obesse: ex vigilia, siccitatem: & ex horum medio æqualitatem & bonam humorum proportionem cognosces. Adhæc considerãdum, vtrum excernat quippiam ex naribus vel ex ore quod à capite defluat, an aridæ ex toto vel vt plurimum huiusmodi partes sint. atque antecedentium causarum & externarum cognitio capitis dispositionem declarabit, quo idoneã dispositioni curationem adhibere possis. Vbi dominatur cerebri humiditas, multa somni cupiditate tenentur, oris plurima est saliua, & in naribus oculisque pituita frequens: omnes motus hebetes sunt. Tales præsentia recordantur, & nuperrimè gesta: dudũ vero facta, aut nequaquam aut difficile recordantur. nam humiditatis cerebri est facile admittere & dimittere quaslibet impressiones.

Siccitate dominante, quæ humiditati con-

traria est, ex contrariis signis indicatur: adsunt enim capitis vigiliæ, leuitates, & rarissima illarum superfluitatum emanatio, quæ à naso, palato, & oculis expelli solet, oculi sunt caui: cito calui fiunt: aurium tum abundabit cerumen. Quantum vero ad memoriam spectat, præsentia difficilius inscribuntur, & inscripta diutius tenentur: inde fit, vt quæ antea gesta sint, facilius memorentur & reddantur, quam quæ nuperrime geruntur. Exemplo sint senes, qui gesta ab ineunte ætate recitant ordinatim, præsentia vero non recordantur, aut confundunt. Hoc etiam contingit senibus: quia ex frequentatis actibus fit habitus: hinc fit, vt decrepiti bene recordētur antiqua, quoniam sæpius circa illa, vel illis similia considerauerūt: male autem noua, quod illis impressio non facile fiat ob duriciam sensorij.

Si dominatur frigiditas, his facies albet, lumina languent, venæ inconspicabiles fiunt, somnolenti sunt, partes ad caput attinētes parum calidæ erunt, nec rubicundæ: mens erit stupida, vertigineq; grauatum caput, & tardæ rememorationis. Hæc qualitas, vt prædiximus, valde officit, & animi facultates imminuit, inertesq; efficit: nā vt calidi est mouere, ita frigidi è contrario facere: scias tamen in vniuersum, viuentis cerebrum calidius esse aëre æstiuo, vt Galenus habet in de vsu partium

At cum viget in cerebro caliditas, his notis facile

facile innotescet: nam quæ circa caput sunt, calida magis ac rubicunda sentiuntur: oculos cernes versatiles, eorumque venas magis apparentes: Capilli in lucē editis statim moriuntur, nigri, robusti, crispique fiunt: breuibus somnis nec profundis contenti sunt: motuum velocitas & recordationis inest. Si vero auctior sit, & facta innaturalis caliditas, vigiles erunt. Hic nimius calor animales spiritus excoquit, in fumosque ac fuligines diripit, & succos generandis spiritibus aptos torrefacit. Qua de re felici vel tuta memoria destituuntur.

Si vero duæ qualitates adiungantur, signa earum tanta proportione cognosces, quanta istæ qualitates aut intendentur, aut remittentur: nec difficile fuerit iudicium ex præmissis, vt si fuerit caliditas & siccitas extra temperiem, aderit permixtio sensus, vel phrenitis iuxta intensiorem gradum qualitatum.

Constat igitur Memoriam posse medicinali artificio seruari, augeri & excitari: cum constet eam morbo minui, deprauari, ac deficere. laboriosissimum tamen est, medicinalibus augere memoriam: nam thesaurus iste bonam corporis dispositionem requirit: & optimum vitæ ordinem.

¶ Quo itaque ad curandi rationem, victus primo pro causarum varietate mutatur, vt infra dicemus. Annotādum vero prius est, obliuionem à natura reportatam, non facile re-

moueri

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

mouerі posse, nec quæ à causa calida & siccâ fuerit, sano in cæteris corpore. Hoc ẽt interdũ euenit, vt præter consuetudinem sit diminuta vel abolita memoria: tunc timendum est de peiori ægritudine, nisi ocyus succurratur, scilicet, Lethargia, Epilesia, Apoplexia, Paralysi, cæterisque id genus quæ à phlegmate in cerebro fieri solent, pro quib. ad medicos confugias. Si ẽt ob extremam senectam memoria perierit, frustra laborandum, admouendis scilicet remedijs, non est: sed tantũ conueniente victus ratione contẽtos esse oportet, denturq; cibaria & linctuaria humectantia & restaurantia siccitatemq; arcentia.

Si propter vehementes purgationes cæterasque immodicas inanitiones, vel à siccitate, memoriæ noxa superuenerit, victu tantũ reficiẽte succurrere oportet: corroborato siquidem corpore, collectisq; viribus, memoria reparatur. Cibi conferent igitur succulẽti & boni succi, qui facile concoquãtur in ventriculo: vinum sit rubrum, maturum, dilutũ: exercitia moderata, & citra fatigationẽ: caput clementer fricetur: prolixe dormiant: molliter cubẽt: tepidæ aquæ balneis vtantur: sudationes vitent: capiti abraso epithemata infundãtur, vel fomentationes, ex decocto florũ chamæmeli, meliloti, seminis lini, hordei decorticati: aut ex lacte recens mulcto: inungatur oleo susino, amygdalino, dialtea, butyro nõ salito. Sumant
con-

conseruam boraginis, buglossi, cortices citrei conditas, & similia.

Si à frigida cerebri intemperie sola sine materia malum ortum fuerit, opponatur caliditas frigiditati, & pariter humiditati siccitas, cum temperamento tamē: in caliditate enim & siccitate naturali omnis æqualitatis debet esse proportio, vt ne quid nimis; quia calor naturalis nō est purus calor, sed compositus, in quo est omnis æqualitatis proportio: non enim omnis caliditas bonam memoriam facit, nec omnis siccitas; sed quæ proportione respondet temperamento, nec fluat in intemperiem immoderatam, cuius vis est actum proprię virtutis tollere. Cauendum est ergo, ne nimis cerebrum calefaciamus, aut exsiccemus nimis. Et qui tēperato est capite, caueat, ne medelas apponat. Qui igitur corruptionem memorię patiuntur, ex immenso calido & sicco, quā coniunctionem plerunq; phrenitides & deliria sequūtur, ijs oxyrhodinum capiti infundatur, & curatio reliqua cum his quæ refrigerant & humectāt, pulchrè cōplebitur. Quod si ex nimia frigiditate adnixa intensę siccitati fuerit, quod accidere cōsueuit aut propter longos morbos, aut vehemētes corporis labores, aut acres valde animi affectiones, quib. naturæ vires fatiscūt, & animales spiritus dissipantur, humectantia & mediocriter calefaciendi simul vim habentia, haud mediocri erunt præsidio.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

Cum autem non solæ ac nudæ qualitates offensioni erunt, sed adfuerit simul humorum copia, ab euacuatione incipiemus præmittendo concoctionem conuenientem, si opus erit. Sanguinis copia venæ postulat sectionẽ, quæ cum medici docti consilio fiat: incidatur autem humeraria, quam cephalicam vocant, si caput solum degrauatur: si corpus totum, aut interna, aut media. Si bilis flaua abundauerit, consulto medico, cum educẽtibus bilem purgetur, vt cum rhabarbaro, manna, casia, succo rosarum, electuario rosato: syrupo rosato solutiuo: tamarinthis, vel aureis vocatis pilulis, & similibus. Si atra bilis, præsidiis itidem conuenientibus à peritis medicis traditis educatur, vt senæ diluto, epithimi, veratri in fortioribus: dyasene, pilulis indis, &c.

Quod si fuerit causa, quæ penè semper contingit, frigida & humida, hi modi in curando seruentur: Et primo, quo ad victum, moram trahat quantum poterit, in aëre luminoso non ventoso: nam venti plurimum obsunt. Euitent quæ phlegma multiplicant, omniaque frigida, similiter & vaporosa, vt cepæ, & super omnia repletio & sacietas aut cruditas, multus potus, multa fructuum comestio vitetur, cibi grauis concoctionis, ablutio cum nimis calida vel frigida aqua, potatio eius nimia vel vini. Conferent igitur cibi bene nutriẽtes, calidum & spirituosum sanguinem gignentes: verue-

cina,

cina, hædina, capi, phaſiani, perdices, quorum oua ſingulari poteſtate in hoc pollent, pipiones, turtures, paſſerculi, galeritæ, turdi, merulæ: parentur cum hyſſopo, ſatureia, thymo, ſampſuco, rore marino, caryophyllis, macere, gingibere pipere, cinamomo, granis iuniperi, præſertim hyeme. Animalia fugiant nuper edita, quod mucoſam ac viſcidam habeant carnem: animantis cerebrum, vt pituitoſum incommodat, niſi ſit gallinæ, quod peculiariter & ſumme laudatur. Similiter fugiant medullas, gruinas carnes, piſces præſertim viſcidos & lacunales, olera frigida, lac, caſeum, præcipue mulcum aut prauum: fructus humidos & horarios. acriora interdum, hyeme præſertim, exhibeãtur, vt allium, pulegium, capparis remota ſalſedine: ſinapi à Pythagora laudatum: parce epulentur præſertim cœnantes: vinum bibant album, aut vermiculum ſubrubrumue: aquam, niſi ſit cum melle vel cinamomo, aut alio cum aromate decocta, non guſtent. Prolixum ſomnum diurnumque auerſentur, nec ſuper nucham, vel ſuper nimia repletione fiat: à ſuperflua quoque vigilia caueant: debilitat enim ſpiritum ipſumque reſoluit, ac caput replet. Exercitium fiat deambulando, & cibos præcedat, cum fricatione etiam partium capitis (facta tamen prius conuenienti purgatione) cum pannis aſperis, & pedum & manuum, ſed moderatum: ac totum corpus fricandum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

primo; deinde caput: incipiatque à tibiis fri-
ctio, paulatim superiora fricando, vt deorsum
trahatur materia. circa lacus, flumina & vli-
ginosa loca non versentur, austrinos flatus, &
pluuiosas constitutiones declinent, lucidam
& altam domum inhabitent, caput oleis con-
uenientibus (vt etiam infra dicetur) vnga-
tur. à multo vel frequenti coitu, omnibusque
cerebrum debilitantibus caueant: nam princi-
pali debilitato, nocentur & orta ab eo: corpus
seruetur mundum à superfluitatibus. Si igitur
pituita lenta ac crassa fuerit, fiet illius attenua-
tio, & concoctio, & præparatio ad eductio-
nem, cum oxymelle composito vel scyllitico,
vel de quinque radicibus, de stichade, de ra-
phani radicibus facto, melle rosato, prout o-
pus fuerit, & aquis seu decoctis conuenienti-
bus. Ad educendam vero præparatam mate-
riam exhibeantur pilulæ vel cochiæ, vel ex
hiera Galeni, addito modico castorei & nucis
myristicæ; addatur etiam præparata colocyn-
this secundum medici præsentis prudentiam:
vel detur hiera magna cum nuce moschata:
vel hiera Ruffi, de qua Aëtius libro tertio:
conueniet etiam hiera logadij, & alia quæ
conueniunt dolori capitis ex phlegmate, de-
inde fiant etiam gargarismata, fomentatio-
nes, vnctiones, sacculi, & huiuscemodi. Gar-
garismus talis esse potest: Recipe calami aro-
matici, pulegij, hyssopi, thimi ana pugillum
vnum,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

vnum, decoquantur in aqua iustæ quantitatis ad dimidium, & vnciis 5. colo transfusis, adiice oxymellitis scyllitici vnciam vnam semis, mellis rosacei vnciam semis, misce, & tepidũ mane ieiuno gargariza: clystere etiam, si opus fuerit, fiat, ex respicientib. caput; sternutationes fiãt, vt cum pipere, struthio, seu condisi, elleboro albo, iride, & similib. aut ex his cũ terebinthina & ladano fiant errhina seu nasalia. Conferunt præterea si pituita vlterius exundat, quæ saliuã mouent, seu apophlegmatismi, odoramenta: cubebæ masticatę seu cõmansæ, modis omnib. auxiliantur: aurib. indatur oleum castorei, lauãdulæ, spicæ, quod si vel minor humorum copia adfuerit, aut patiens non adeo validus, leuiori pharmaco pituitam à corpore vacuabimus, & quod robur potius in mẽbris relinquat quam auferat: vt recipe aloës lotæ cum succo thimi aut sampsuci drach 1. agarici trochiscati drach. 2. mastiches, cubebarum, nucis moschatæ ana gran. 6. cum vino odorato formentur pilulæ 12. quarum 7. sumat in aurora, cum syrupo stichadite: reliquas post dies 3 horas 2. post cœnã. Postea cum electuarijs confortantibus sequẽtibus aut similibus roboretur, pręmissis tamen etiam localibus purgantibus, vt supra, si opus est, rursus pro purgatione conferent hæ pilulæ etiam à proprietate: Recipe thuris masculi, myrrhæ electæ, gingiberis ana drachm. 1. semis, pulueris capitis vpupæ drach. duas, acori

ſcrupulos duos, hieræ maioris drach. 1. ſemis, caſtorei, colocynthidis ana ſcrupulum ſemis, confice cum bona terebentina vel cum ſerapio de ſtichade, & fiat paſta, denturque pilulæ numero paucæ, ſed craſſæ, ſupra leuem cœnam in lectum deſcendenti: poſſunt etiam auferri ea quæ ſoluunt, vt tantum confortent: hæ ferunt principatum hac in cauſa, & præ cæteris conferunt memoriȩ. Item ad corroborandum, fiat eclicma vel linctuariũ tale, vel ſimilem in modum: Recipe conſeruæ anthos, meliſſophylli, ana vnciam vnam, inulæ conditæ, gingiberis viridis vel conditi, ana vnciam ſemis, corticis citrei conditæ drachmas 6. diatrionpipereon, diambaris, ana vnciam ſemis, cum modico aquæ vitæ in vaſis vitreis ſemel deſtillatæ ex vino bono, vel cum aqua melliſſæ, aut florum lilij conuallij: commiſce: ſumat horis duabus ante cibum in mane drachmam vnam aut alteram, & ſemidrachmam hora ſomni.

Notandum autem quod nucha eſt cerebro frigidior, ideoque calida magis patitur & tolerat, frigida deterius: meminiſſe igitur oportet, ne frigefacientia quæ forinſecus inducuntur, in occiput cadant. Calefactoria itaque medicamenta tam extra quam intra corpus adhibenda, thymum & pulegium, & origanum, vel huius generis alia incoquantur aceto, & ægrotanti naribus admoue: palatum acribus validiſque medicamentis inunge. Extrinſecus au-

tem

tem inunctiones capiti ex oleo calido, idque æstate adhibendę, vt rutaceo, anetino, &c. hyeme vero irinum in quo incoctum sit serpillum vel calamentum, piper, baccæ lauri, addendo aceti modicum ad penetrationem. Vtile erit & castoreum cum oleo illitum occipiti: vel tale vnguentum: Recipe olei de lateribus, de castoreo ana vnciam semis, radicis acori, phu seu Valerianæ, ana scrupulum vnum, pyretri, rutæ ana scrupulum semis, cum cera quantum sufficiat, fiat vnguentum, quo rasum occipitium inungatur: & subinde sacculus imponatur, qui recipit florum rosmarini, melissophylli, lauandulæ, singulorum manipulum medium, florum sambuci manipulum vnum, stichadis drach. ʒ. nucis moschatæ, ligni aloes, maceris ana scrupulum vnum, contusa in sericum demittantur, formeturque sacculus.

Linimentum aliud, conferens diminutioni memoriæ & obliuioni: Recipe olei sambucini vnciam vnam, olei de been vncias duas, olei euforbij, castorei ana vnciam semis, aceti drach. tres, misce, inungaturque locus. Item oleum philosophorum vocatum à Mesue, occipitio inuncto, memoriam mirabiliter reparat.

¶ Alia inunctio. Recipe radicis rutæ, buglossi, phu cum radicibus ana vncias quatuor, castorei duorum vel trium annorum, linguæ auis quam semen fraxini vocant, ana drach. duas: redigantur in puluerem & misceantur:

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

post Recipe succi euphragiæ, ormini quàm sclareā vocant, verbenæ ana vncias 4. medullæ anacardi vnciam vnam, axungiæ vrsi, quātum satis sit, fiat vnguentum liquidum, & ponatur in vase cupri vel stanni, vt stet liquidum, nam aliter haud valeret, vngaturq; occiput.

Quod si citius iuuare velis, aut frigidioris capitis sit patiens, & in tempore frigido, nares intus hoc vnguento illinantur: Recipe olei de spica odorati vnciam, caryophyllorum scrup. 1. ambari scrup. semis, musci gran. 5. ceræ albissimæ quod satis est. eius etiam gutta ante ceræ impositionem auribus tepidæ instillata conducet.

Emplastrum quoq; de sinapi Mesue secūda descriptione Antidotarij valebit in affectu frigidiori, occipiti admotum: vel oleum de sinapi. Superiora conferunt etiam absque præuia purgatione, vt & sequentia, his qui frigiditate sola absque notabili humiditate laborant. Intrinsecus quoque præter suprà narrata conferunt, verus acorus conditus (quem calamum aromaticum credo, vel galangam) saccharum florum betonicæ, roris marini, lauandulæ, spicæ nardi, melissophylli, adiectis longo pipere, caryophyllis, cinamomo, nuce muschcata, & id genus aliis odoratis. Valde etiam iuuat gingiber cōditum adauellanę quātitatem, præsertim in ventriculo frigido & humido, vti ferè est in omnibus vel pluribus tali causa & affectu

affectu laborantibus: nam reparat memoriam ſumptum mane in tẽporibus non calidis, horis quatuor ante cibum.

Confert non parum & hoc: Recipe thuris, cyperi, piperis longi, croci, myrrhæ, ana, confice cum melle, & ex eo omni die ſumatur drac. 1. horis ſupradictis, præſertim mane.

Aliud ad idem, præcipuè ſenibus valens: Recipe mellis anacardini, thuris albi, cyperi, acori veri ana partes duas, rotundi piperis & longi ana partem vnam, myrobalanorum cepulorum, cæruleorum, ana partes duas, cymini partem vnam, mellis quantum ſufficit. datio ſit drach. 2. ſingulo mane, diambar etiam conuenit.

Prodeſt & confectio anacardina, ſi probè conficiatur, ac poſt ſex menſes ea vtaris. hæc enim acuit ingenium & ſenſum, & intellectum clarificat, mentem reuocat ſopitam, lethargiam curat, & arthriticos: confertque dolori ventriculi & alui à frigiditate: ſed ſtupidis danda eſt, & capiti maximè frigido ac pituitoſo. ſic vero fit: Recipe myrobalanorum empelicorũ, belezicorum, piperis albi & longi ana drachm. duodecim, gingiberis, mellis anacardici ana vnciam vnam, caſtorei, ſtyracis, caryophyllorum ana drach. quinq;. florum camęmeli, baccarum lauri, cyperi ana drach. tres, mellis quãtum ſufficit, miſce in modum electuarij. Datur in ſero ſcrupulus, vel ad modum paruæ nucis

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

ſiue auellanæ, id eſt drachma, cum vino calido decoctionis ſeminum aniſi & fœniculi: poteſt & mane ſumi. Caueat vero ſumens à frigiditate, à cibis phlegmaticis, ab ira, coitu, & ebrietate. Anacardi autem antequam in aliquibus medicinis ponantur compoſitis, debent in hunc qui ſequitur modum præparari.

Recipe anacardos, ac eos tere optime in mortario, atque in aceto fortiſſimo ponantur per dies ſeptem, poſt lento igne in eodem aceto coquantur, quoad aceti pars tertia remaneat: tum percola fecem illam quæ in fundo vaſis remanſerit prius aceto leuiter extra colato, eamque colo tranſmiſſam fæcem, in medicinis pone: neq; enim anacardorum fructus medicinis per os aſſumēdis immiſcentur, niſi prius hoc modo vel ſimili præparentur.

Quod ſi mel anacardinum facere volueris, pone cum ipſis anacardis eo modo in aceto coctis, tantundem mellis deſpumati, ac ſimul ambo buliant ad ſpiſſitudinem, & mel habebis anacardinum quod in prænarratis affectibus operatur mirabiliter, ſi ex eo des drachmas duas vel vnam in aurora.

In Sicilia dum recentes ſunt anacardi, ponuntur in melle prius liquefacto, & diu morantur in eo taleq; vocatur mel anacardinum, & habetur vſui abſque anacardis, & inditur linctuariis. Si eo ex melle dentur drachmæ duæ, recuperat memoriam ex proprietate ſua.

Exper-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

Expertus est & acorus verus nutritus ac coctus in melle & reseruatus, vt condiuntur nuces ac radices : similiter piper longum nutritum, coctumque in melle & asseruatum, nam seruant & augent memoriam : dosis communis drach.1.

¶ Aliud expertum in forma pulueris. Recipe thuris drach. vnam, cyperi, piperis, croci, myrrhæ ana drach. duas: terantur subtiliter, & per cribrum ducito, & fiat puluis, de quo omni mane dum surgit, detur drach.1. vel sero in ingressu lecti.

Aliud expertum. Recipe cumini, piperis ana drach.2. sacchari albi drach. tres : terantur & fiat puluis, cape drach. vnam omni die in mane. Aliud itidem expertum. Recipe thuris albi drach. vnam, piperis longi vel albi scrup. vnum, fiat puluis, qui mane totus pro vna datione bibitur per plures auroras cum vnciis tribus aquæ mellis, vel decocti cinamomi modici & caryophyllorum.

Aliud æque bonum ac certum. Recipe cumini drach. quinque, piperis noui drach. vnam, acori veri vel galangæ, cyperi, myrobalanorum nigrorum ana drach. duas, mellis anacardi (de quo supra) drach. vnam, mellis communis vncias 3. semis: terenda terantur, & cum melle prius despumato incorporentur, & fiat conditum in pixide. datio in omni mane drach.2.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

¶Si quis autem pauper ac pituitosus memoriam compendio iuuare velit, Pilulas de hiera cum agarico post leuem cœnã per horã sumat: sequenti die post euacuationẽ fac duas (vt vocant) tentas de ărthanita siue pane porcino aut cyclamine, & pone in naribus, & purgabũt fortiter: postea ablue nasum cum rosacea: & mane sequenti sume paruum cochlear boni ac odorati olei vt spicati vel similis, & adhibe narium foraminibus: si vis vt benè ascendat, imple os tuum vino.

Capvt III.

Caput tertium, quomodocunq; nocentia memoriæ præcipua ostendit.

Cavere oportet in vniuersum cruditates, tanquam rationi infestissimas, & toti corpori.

Plurima vini præsertim potẽtis potio pessima est: vehementer enim humectat caput, ac ferè nihil æque obliuionem inducit, quàm superflua humiditas.

Et qui vult bona pollere memoria, quantũ potest à vino abstineat, & eius vice, sacchảrata vel mellita vtatur aqua.

Exterior excedens frigiditas lædit memoriam, præcipuè nocturna propter malam capitis cooperturam.

Ire per lutum temporibus frigidis ac nudis pedibus,

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

pedibus, præ cæteris cerebrum lædit & infrigidat, oculosq́; debilitat.

Caliditas intenſa valde quandoque perturbat rationem, & memoriam lædit.

Ciborum fumoſorum comeſtio & potus, vt alliorum, porrorum, ceparum: item caſei & leguminum vitetur.

Brodialia, iuſcula, omniaq; nimis humida effugienda, præſertim veſperi: omnis etiã mala maſticatio praua eſt.

Potus poſt comeſtionem dum cibi fit concoctio eam interrumpens præſertim à cœna, memoriæ cerebroq; valde nocet.

Quies ſuperflua calorem debilitat: ſuperfluitates retinet & aggrauat, ideoque lædit memoriam.

Somnus cibo propinquus, antequam ſcilicet deſcẽderit cibus ad ventriculi fundum, infeſtiſſimus: ſit igitur poſt duas horas: ac capite bene eleuato ac cooperto, non tamen ſuperflue, quia nimia coopertura vel caput debilitat resoluendo: vel replet, ob calorem attrahendo.

Nocet coitus frequẽs, vel ſtomacho repleto aut famelico, aut quẽ nullus ſomnus aut quies ſequitur, aut prope Lunæ coniunctionem, vel cum alia quam cum propria vxore.

Dormire calceatis pedibus, præcipue cum ſotularibus, memoriam impedit, ob vaporum reflexũ: viſum debilitat, & corpus æſtuare facit.

Crudæ herbæ comeſtæ, multum nocent

memoriæ.

memoriæ, vt plurimum. Similiter nuces, castaneæ, &c.

Videre vel audire non placentia animo: & huiuſcemodi animi ſymptomata.

Metus perimit memoriam, vel triſtitia perſeuerans: nocet & rei familiaris cura ſollicita, nil tam mortiferum ingeniis quam luxuria.

Somnus immoderatus, & vomitus laborioſus.

Acetum & acetoſa omnia: vel ſi vtendum erit aceto in pinguibus & pituitoſis, ſit ex potenti vino factum, calidumque & in raro vſu, ac cum modico cinamomo, ponaturque in aceti vaſculo calamus aromaticus ſeu galanga, & pulegium. Sunt qui dicant gallorum oſſa exucta, veternum adducere.

Capvt IV.

Caput quartum, iuuantia particularia præcipua enumerat.

Frvctvvm ſtipticorum ex natura vel arte post comeſtionem moderata ſumptio prohibendo fumos eleuari, memoriam iuuat valde.

Temperatorum ciborum & potus, ſicut gallinarum & perdicum præcipue cerebellorum earum temperata refectio, non tantum memoriam, ſed & totum corpus confortat: vtque actibus animæ nocet cacochimia, ita innocuos

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

nocuos custodit euchimia, præsertim in teneris annis. ob id ex plebeia fæce raro sublime ingenium surgit, nisi liberalis accedat educatio.

Ante cibum moderate & conuenienter exerceri, non tantum memoriæ, sed & çæteris functionibus prodest.

Sit autem motus lōgus, seu exercitium pro corporis robore laboriosum, vt superfluitates resoluat: sitque per loca amæna & sicca: ac, si fieri potest, omnes corporis partes exerceant.

Superfluitatum per intestina, per nares, per palatum, per os, aures, per vrinam, per capitis frictionem cum pectine conueniens & debita expulsio, confert plurimum virtuti memoratiuæ, si post somnum & ante exercitium fiat.

Visorum auditorumue frequens recordatio, memoriam corroborat & confirmat: nam nihil æque aut cura augetur, aut negligentia intercidit, ac ipsa memoria: quia nisi excolas & iugi meditatione exerceas, inertia situque corrumpitur.

Gaudium temperatum & honesta delectatio, præsertim scientiarum meditatione, non solum memoriam, sed virtutem intellectiuam, cæterasque virtutes corporis etiam augmentat.

Sępe lauare pedes in aqua calida, in qua bullierint melissophyllon, folia lauri, chamæmelon, & similia, memoriæ, capiti, oculisq; valde confert.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

Abluere caput decimo quoq; die cum lixiuio, in quo parum bulierint chamæmelon vel asarum, melissophyllon, saluia, amaracus, siue sampsucus, lauri folia, nuces cupressi, vel similia, additis in æstate rosis, memoriam corroborat & confirmat, vt in capite etiam sequenti latius dicetur.

Stare pedes post comestionem, vel suauiter deambulare, quo cibus ad fundum descendat ventriculi, multum expedit & confert, ob bonam ciborum concoctionem.

Coriandri bene præparati& saccharo inducti post cibum assumptio, prohibendo fumos ad caput ascendere, memoriam iuuat: id præstat & diacotoneon: vel assatæ auellanæ quinq; vel sex pro vice.

Masticatio masticis cum modico gingibere facta ieiuno stomacho, ab humiditate phlegmatica sine molestia caput purgat, indeq; præpedita confortatur memoria.

Galanga naribus indita, cerebrũ frigidum roborat.

Recipe thus albissimum, tere in puluerem, pone in phiala cum pura & simplici frigida aqua, bibe in augmento Lunæ in ortu diei, in meridie, & solis occasu, facit bonã memoriam & acutum sensum, exsiccans cerebrum & ventriculum.

Tradit Symeon Sethi, vel perdicis arteriis temporum illitũ, vt penetret, semel in mense, ad me-

ad memoriam confirmandam prodesse plurimum.

Melissophyllon confirmat eã, & ingenium acuit, hominemq; quocunq; modo comedatur herba, facit industrium: quod etiã nasturtium in frigidioribus & segnioribus efficere potest, vnde natum est in segnem adagium, Ede nasturtium. Sisimbrium (mentæ species) ab Auicenna laudatur. Borago item in calidis, aut temperatis Melissa pręter hæc, animi tranquillitatem præstat soporem capiti iucundum inducẽdo. Fertur, carnem turturis ingenium augere. Gallinæ cerebrum ingenium & memoriã iuuat, adeo vt aliquos qui delirare cœperant, resipiscere fecerit.

Confert & auium cerebrum: nuclei omnes, præcipue pineæ, amygdalæ dulciores, columbi nondum volantes, somnus sufficiens: adamas quoque & hyacinthus vt gestati carnem tangant. item vsus margaritarũ in cibo aut potu. Auri lamina super coronalem suturam gestata, cerebrum confirmat, & nonnunquam capitis dolorem remouet: quid enim mirum? cum in crumena modo lætos reddat mortalium plurimos. Sed hæc varia ratione.

Semen ormini seu sclareæ domesticæ fertur ad recuperandam memoriam mirabile, si in puluere sumatur cum aliquo potu, aut cibo. Item eboris limatura conducit obliuioni, si parum de ea in vino modico sumitur mane.

Item

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

Item granum vnum thuris albi cum lectum petis, maxime conducit ſolum tranſglutitum: nam capitis humiditatem exſiccet & ventriculi, ac ita memoriæ confert. facito hoc poſt purgationem bis terue in hebdomada, ſi multa adſit humiditas.

Pleresarchoticum cõſectio, duarum drachmarum pondere hora ſomni aſſumpta, vel myrobalanus cepulus conditus ſumptus in aurora horis quatuor ante cibum beneque manſus ſemel in hebdomada, memoriam reſtaurant ab humido læſam præſertim. nam roborant intellectum, & iuuentutem fere conſeruant myrobalani cepuli conditi.

Gingiber item, vt ſupra capite ſecundo dictum.

Memineris in materia humida prius fieri euacuationes: nam materia humida plerunq; eſt debilitatis memoriæ cauſa, vt ſuperius dictum eſt.

CAPVT V.

Caput quintum, nonnulla probatiora ſelectaq; medica remedia compoſita ſeruantia continet, multumque augentia memoriam.

ANTIDOTVM mirabiliter conferens memoriæ, lethargiæque vel obliuioni: ventriculum confortat, & omnia debilitata membra ex phlegmate & frigore.

Recipe

Recipe gingiberis, galangæ, masliches, cumini, origani ana drach. sex. nucis moschatæ, calami aromatici, asari, carpesiorum, id est, cubebarum, ligni aloes, maceris, seminis apij, ammios ana drach. duas, thuris albi, caryophyllorum, cardmaomi, zedoariæ, pyretri, castorei, piperis longi & nigri, costi, cyperi, ana drach. tres; mentæ siccæ vncia semis, terantur & pulverizentur omnia, ac cum penidiarum & mellis despumati quantitate sufficienti fiat eclicma. Cuius modus vsus, vt reliquorum sit, præsertim tempore frigido vel nō calido multum, & per interualla.

Pilulæ quæ languenti cerebro conueniunt, præsertim senioribus ac frigidis. Recipe succini odorati seu ambræ delectæ drachmam vnam, ligni aloes scrup. semis, cubebarum scrupulos duos, cum vino meracissimo pilulas cōfice quindecim, da binas ante cœnam.

Catapotia ad memoriam efficacia. Recipe cubebarum, calaminthæ, nucis moschatæ, caryophyllorum, sing. drach. vnam semis, thuris optimi, myrrhę electæ, ambari orientalis, sing. scrupulum vnum semis, moschi grana quinq;, cum aqua maioranæ pilulas confice, præbe vnam hora decubitus, duas vero in Solis ortu, horis quinq; ante cibum: hyeme per mensem: vere & autumno rarius.

Pomum odorandum pro memoria: Recipe radicum iridis drach. vnam seminis seselis,

id est, sileris montani, stichadis ana drachmas duas, nucis moschatæ drachmã semis, mentæ drachmam vnam, ambari (vulgo ambræ) thuris, calamenti, styracis ligni aloës, ana drachmam semis, ladani quantum sufficit fiat pomum secundum artem: quod tamen ex calidioribus fiet hyeme, & minus calidis æstate.

Probatissimum experimentum ad ingenium & memoriam, quod ferunt esse Aristotelis. Recipe vrsi pinguedinem, quam habet in humero seu spatula dextra, eamque repone in vesica ipsius vrsi simul cum eius vrina, & simul stent octo diebus: tum extrahe, & accipe succum ormini siue sclareæ domesticæ, euphragiæ, berbenę buglossi, phu seu valerianę, aloës, omnium æqualiter, & simul misce cum prædicta pinguedine super ignem, cum lignea spatula agitando, quoad fiat vnguentum spissum. ex quo cum volueris accipe quantitatem paruæ fabæ; & vnge frontem & tempora fricando aliquantisper: & audita recordaberis.

Lixiuium pro ablutione capitis humidi frigidiq; confortatiuum & memoriæ conferens, debet autem esse ex cinere sarmentorum vel quercus, postea intus hæc buliant. Recipe acori veri, stichadis, foliorum lauri, roris marini, iuæ, saluiæ ana manipulum vnum. ex isto lauato caput: post vero ablutionem aquæ vitæ modico sinciput madefacito, & sequenti puluere aspergito. Recipe pulegij, calamenti, caryo-

caryophyllorum, ſandaracæ, macis, ſtichados, mentæ ſiccæ, maioranæ ana drach. quinque: miſce & fiat puluis ſubtilis, & poſt inſperſionem ſuperpone ſtupam canabis. aliis quoque diebus ingrediens lectum pone ſuper capitis bregmate ex puluere illo etiam illoto capite, nam ſiccat, &c.

Aliud lixiuium ad confortandum caput & memoriam. Recipe hederã muralem, roſmarinum, laurum, ſtichadem, marrubium aut betonicam, & buliant in lixiuio, quo caput laua. Idem fere operantur cupreſſi nuces, frequenti vſu.

Sed vt cum lixiuio ſaponem quoque habeas, Recipe ſaponis Veneti ſeu gallici lib. 2. calami aromatici drach. 3, maioranę, thimi, ſtichadis arabici, nigellę, caryophyllorum, cardamomi ana drach. 2. radicis iridis ſiccæ & odoratæ vnciam vnã tere, ac cum ſapone deraſo miſce, ac maſſas ſeu pilas confice in nucis iuglandis formam: ſi ſimul ob ſiccitatem componere non vales, adde aquæ maioranæ vel alterius, quantum ſatis ſit. poſt ablutionem ſiccetur caput linteis calidis, nec caput prope ignem teneas, ne vapores trahantur ac repleatur caput.

Aliud in humido capite, quo bis vel ſemel in hebdomade vtendum: Recipe ſenæ roſarum, florum chamæmeli, acori, ſtichadis, foliorum lauri, nucum cipreſſi, ſaluiæ, iuæ, bac-

carum hederæ partes æquales, hæc in hyeme buliant in lixiuio, pro lotione capitis, at in æstate remoue ſtichadem, & roſas adde, ac aliqua myrti grana, & minus calido vtere.

Optimum remedium aliud, ſed longe difficilius paratu. Recipe florum citrullorum ſiccorum, bugloſſi, roris marini, ana drach. duas, chamæmeli, violarum, roſarum ana drach. vnam ſemis, ſeſelis drach. duas, ſeminis viticis, rutæ campeſtris ana ſcrupulos quatuor, foliorum lauri viridium, maioranæ, ſtichadis, ſaluię, florum ſambuci, artemiſiæ, ana drach. tres: cõtundantur optime, & infundantur in libras tres aquæ vitæ optimæ, & vncias ſex aceti albi ſcyllitici fortiſſimi, ac ſimul quieſcant duobus diebus in vaſe vitreo bene cooperto, & poſtea deſtilla ad cineres cum ſuaui igne: deinde recipe olei de terebinthina deſtillati optimi vnc. 18. olei de been deſtillati vnc 8. prædictæ aquæ deſtillatæ vncias 24. loco olei de been potes accipere olei deſtillati de adipe vrſino, ſed melius ſi de vtroque acceperis partem mediam: ſi vero neutrum repereris, recipe oleũ ſambucinum: adde prædictis rebus capillos hominis bene aduſtos, nam à proprietate euigilare faciunt, & excitant lethargicos: miſceantur & deſtillentur in vaſe vitreo, vſque ad extractionem totius aquæ, & aquam ipſam ſeorſum ſerua: deinde recipe euforbij drach. quatuor, piperis longi drach. 3. ſemis, cumini drach. tres, thuris maſculi

masculi clari vncias duas, & drach. duas, mastichis, myrrhæ electæ ana vnciam 1. anacardorum bene contusorum vnc. 1. drach. 2. carpobalsami drach. quatuor, pulpæ castorei drach. semis, myrobalanorum empeliticorum drach. 4. semis, opopanacis vncias tres, serici crudi minutimque incisi drach. 1. semis, costi, radicum pæoniæ fœminæ, cyperi electi ana scrup. quatuor, ladani drachmas tres, sanguinis draconis, id est, gummi ita ob similitudinem dicti drach. 2. semis, bdellij clari drach. 6. puluerizanda puluerizentur optime, & omnia infundantur in prædicto oleo toto, & sic quiescant in balneo temperato, simul in vase vitreo bene obturato diebus quinque, sed singulo die arundine sicca commoueantur miscendo, postea colentur, & optime exprimãtur cum panno rudi prius infuso in aqua & bene expresso: & oleum postea taliter expressum destilletur, vel fiat sicut in destillatione olei de ladano fit. videlicet, primo incipe cum igne carbonum leui ad fornacem, donec leuiter ebuliendo incipiat communiter destillare, dehinc procede cum leui & pauca flamma, & quandoque interpolata, donec liquidum & subtile destilletur, quasi totum ex appositis oleis, id quod scire poteris ex visu, sed melius ex pondere olei destillati: postea procede cum igne carbonum mediocri, omittendo omnino flammã & destillatũ seruetur in vase vitreo bene cl-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

Demum recipe galliæ moſchatæ, caryophyllorum, macis, cubebarum, nucũ moſchatarum, cardamomi, ana ſcrupulos quatuor, ſpicæ, calami aromatici: corticum citrei exteriorum, ana ſcrupulos duos, ligni aleos boni drach. 2. ſemis, ambari electi drachmam 3. ſemis moſchi optimi drach. 1. ſemis, puluerizentur omnia ſubtiliter, & miſceantur cum toto prædicto oleo deſtillato, ſicque ſimul quieſcãt duob. vel tribus dieb. in calore temperato, & poſtea iterũ deſtillẽtur arte ſua, & ad ſubtilem ſubſtantiã reducantur, ſeruenturq; in vaſe vitreo forti bene clauſo cũ cera, & eſt optimũ.

Vtendi modus talis eſt, vt prius ſi oportet facta purgatione totius vel capitis eo vtaris incipiendo menſe Nouembri per dies quinquaginta continuos, poſtea ſemel omnibus octo diebus, poſtea ſolum quando vis memorari, capiendo illum in ſero præcedenti ante mane quo vis recitare vel concionari.

Optimum itidem in frigido affectu erit oleum ſequens: Recipe terebinthinæ veræ (quæ ex Cypro vt plurimũ Venetias affertur lucens odorataq;) vel eius loco laricinã libræ vnius pondere, laterum antiquorũ poſt coctionem haud aqua madefactorum, qui in fruſta redacti, ignitiq, ac in oleo veteri oliuarum fuerint, libram ſemis, maſtiches vnciam, terantur lateres, & cum reſina commixti, modo chymico vaſe vitreo bene incruſtato, igni clibani aut

fornaculæ apponantur, liquoresq; manantes seorsim colligantur: nam tres varij coloris defluent, igne gradatim aucto.

Vnguentum ad idem. Recipe adipis vrsi, capi, gallinæ, vaccę, & gummi hederę ana pondus æquale, omniaq; alembico vitreo destilla suaui igne, quo oleo vnge tempora & pulsus manuum, ter in hebdomada, & rem optimam senties.

¶ Vnguentum, quo tempora vnges mediocriter in tempore frigido tantummodo. Recipe talpæ pinguedinem, vrsi, mustelæ, castoreique ana, succi betonicæ, & roris marini ana: ex omnibus confice vnguentum, quo vtebatur, vt fertur, Aristoteles.

Vt profunde memoria teneas, & perpetuo, vtq; velociter apprehendas: hoc vsi sunt multi magni viri. Recipe radicum linguæ bouinæ, radicum valerianæ, ana vncias quatuor, radicum rutæ vncias duas: fac inde pulueres subtilissimos. Postea recipe succum euphragiæ, sclareæ siue ormini, berbenæque ana vncias quatuor: coletur bene succus per pannum, postea misce succos simul, & pulueres separatim: postea recipe medullam anacardorum vnciæ vnius pondere, & fac puluerem vt supra. Item recipe linguæ auis, id est, semē fraxini, & fac puluerem subtilissimum, postea misce omnia prædicta simul, scilicet, succos & pulueres, & accipe sartaginem terreā vitrea-

tam, & pone ad ignem, intusque pone ex vrsi pinguedine, & funde, seu liquefac paulatim, & intus proiice dictos pulueres cum succis miscendo semper, apponendo de dicta pinguedine, quousque fiat vnguentum subtilissimum, quo vnge tempora & partem memoriæ & frõtem & verticis partem versus nucham hocque ter vel quater in anno facies, & continuabis sic vngendo, etiam prout magis aut minus oportebit. Hoc enim in virtute excedit superstitiosam artem notoriam.

¶ Ad idem: Recipe octo calices aquæ communis, foliorum hederæ, stichadis ana libram vnam semis, ponantur simul in aqua ad buliendum fere ad consumptionem aquæ, postea coletur beneque exprimatur, & intus pone modicum terebinthinæ lotæ cum rosacea, postea caput laua cum bono lixiuio, & post exsiccationem vnge cum prædicto liquore tempora & occiput.

Pomum odoriferum ad confortationem cerebri frigidi. Recipe ladani, ligni aloes, styracis, ana drach. vnam, caryophyllorum, nucis moschatæ, seminis ozimi ana drach. semis, cum aqua rosacea, in qua nonnihil moschi & ambari dissolutum sit, fiat pomum.

Ad habendam profundam memoriam, vel si quis eam ex debilitate vel infirmitate amisisset: valet etiam vertigini. Recipe roris marini, id est libanotidis, boraginis, chamæmeli, viola-

rum

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

rum, rosarum ana vnciam vnam, stichadis, foliorum lauri, maioranæ, saluiæ ana vncias duas: omnia incide & pone in optimo vino, & post diem destilla per alembicum vitreum aut vitreatum, & destillatum serua, in quo pone terebinthinæ odoratæ libr. vnam, thuris albi vncias octo, masticis, myrrhæ bdelij anacardorum ana vncias quatuor: omnia tere, & dimitte sic stare per dies quinque cum destillatione cooperta, postea destilla in tantum cum igne fortiori, donec ex eis oleum habeas, quod serua bene clausum in ampulla vitrea bene cum cera & pergameno obturata: modus vsus talis est: Recipe ex eo quantum caperet cortex auellanæ per os, & vnge etiam partes memoriæ, scilicet occiput & quasuis partes iam dictas, optimum experieris. Nonnullis pauperioribus bonum fuit remedium vti in quantitate fabæ gentiana quando vsque opus sit.

Possem hic plura etiam vtilia remedia aggregare, sed hæc sufficient, & viam struent aliis pro occasione parandis: nam breuitati studui, & meliora ex bonis selegi, nec penes me, vt nec Christianum decet, latere volui. Plura & non spernenda composita reperiet quicunque apud Antonium Fumanellum medicum Veronensem, in opere suo de compositione medicamentorum capite 16. Hic ea non transscripsi, ne actum agerem, quamuis meis aliqua ex parte consonent illius nonnulla. eligat quisq;

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

quod sibi conueniens sit: & qui nescit, Medicum consulat doctum, memineritq; nihil sine labore fieri aut parari dignum laude. nam omnia proposuit labori Deus: nec sunt spernenda media illi qui finem assequi desiderat: cum nec iuxta physicos, ex extremo ad extremum perueniatur sine medio conuenienti: enimuero segnium est non optima quæq; sibi ad imitandum proponere, vt si eo pertingere non valeamus, propius saltem quam fieri potest accedamus: quamuis non ex omni ligno (vt adagio fertur) mercurius fiat.

CAPVT VI.

Caput sextum, philosophica consilia, canones, & memoriæ ac reminiscentiæ præcepta narrabit.

VT Aristoteli placet, duo sunt memorationis actus, memoria scilicet & reminiscentia: quanquam reminiscentia respiciat ea quorum sumus obliti, sitq; extimatiuæ seu cogitatiuæ virtutis officiū, nō principaliter memoratiuæ, vt Auerroes & Albert⁹ in suis tractatulis voluere: vel dicas facultatē illā reminiscendi esse mentē & intellectū, vt Themistius voluit, quoniā nulla facultas videtur discurrere, nisi intellectus hęc autē sine obiecti pręsentia in homine solo est; nam cū obiecti præsentia

tia etiam in brutis reperitur, vt Aristoteles innuit, & in cane venatico satis patet: diciturque sensus phantasticus. ¶ Memoria vero est retentio imaginum prius ab anima perceptarum, quæ tamen neque vtilis est nisi & omnes retineat, & eo ordine quo eas concepit, reddat. nõ est autẽ præsentium neq; futurorum, sed præteritorum tantũ, vt inquit Aristoteles: id quod ad nostram perceptionem referendum est, qui sensimus prius vel percepimus, siue id præsens sit, siue non. Nam alioqui & superstitum quoque recordamur. Memoria rursus & reminiscentia, quamuis eidem subiecto generi competant, differunt tamen aptitudine, quoniam bene reminiscẽtes, cõmuniter male memorari consueuerint. tempore item memoria semper reminiscentiã præcedit: non enim quis reminisci potest, nisi ex his, quorũ habet memoriam. Hæc etiam multis aliis animalibus concessa est, illa vero solis hominibus: nã cum reminisci sit velut syllogizare, id est, ex notis ad ignota deuenire, hoc vero proprium sit hominis, inde fit & reminiscentiam hominis, esse munus vt superius innui.

¶ Ad memorandum quatuor motus concurrunt: primus est motus spirituũ qui à cogitatiua ad memoratiuã figuras aut species trãsportant. Secundus est pictura fixioq; figurarum in ipsa memoria. Tertius est reportatio à spiritibus à memoratiua ad cogitatiuã seu ratio-

tiocinatiuam. Quartus eſt illa actio, qua cogitatiua recognoſcit, quæ proprie eſt memorari. Dicimus etiam quod actus memoriæ vel reminiſcentiæ ſupra tres res quaſi tria obiecta per ſe cadit, videlicet ſupra rem alias apprehenſam, ſupra actum quo illa res alias apprehenſa fuit, & ſupra tempus determinatum vel indeterminatum in quo apprehenſio illa fuit.

Ad cuiuslibet harum rerum defectum neceſſe eſt deficere etiam memorationem. Quapropter etiam bene memoria ſic definietur, quod ſit apprehenſio in anima exiſtentium ſpecierum, cum indagatione & inquiſitione: ſed de his in primo capite iam dictum. Nunc de artificioſa memoria dicere inſtituentes, quæ oporteat de ſe præſtare volentem memorari, præſcribemus. Erunt autem pro nunc præcepta viginti, ſed breuibus verbis complexa.

Primum iudicato (hoc & ſimilia ſint dicta iunioribus ſtudioſis) ſtudia quæ ſequeris omnium præſtantiſſima: & te felicem ſi conſequeris ſapientiam: & ſapientem audias præceptorem, quem etiam cogaris admirari: plurimum enim memoriæ conducit: ſi quæ aut leguntur, aut audiuntur, cum admiratione ac voluptate incidant.

Et inter claues ſapiẽtię ponitur honor magiſtri: quare non eſt mirãdũ, ſi huius ſeculi auditores multos parum proficere videamus, quia de ſe ipſis confidentes, magiſtrum ſpernunt.

¶ Nec

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

¶ Nec multum læteris quiſquis es, (vt multi faciunt) ſi multa legeris, vel potius legendo percurreris: ſed bene lætare ſi multa intellexeris, eaque retinere potueris. Quid enim prodeſt, quod in tua non eſt poteſtate?

2. Eam ſcientiam iudicato difficilem & perpaucis bene cognitam: quia inde oportet ingenium aſſurgere: & id vtile eſt memoriæ.

3. Attente & accurate audias præceptores: ſimiliter ſi legeris, facias, ad ſtudium omnes animi vires congregando: nec vagetur mens tua, ſed coge illam ibi eſſe; aut paruo murmure eam reuoca. Ille enim eſt docilis auditor, qui attente paratus eſt audire: nam ex diligenti attentione maior fit motus, ac impreſſio firmior. Vnde Terentius: Vbi intenderis ingenium valet. Et Plato in Thimæo: Ego vt probum auditorem decet ſine ſermone ſub ſilentio, mentem atque aures parabo.

4. Cum multa ſis collecturus, quantum fieri poteſt ad paucitatem breuitatemque reduces: aliter enim addiſcens, aliter memoraturus procedit: nam qui addiſcit, genus in ſpecies ſecat vſque ad ſpecialiſſima: qui vero vult memorari, multitudinem in vnum, vel ſaltem in pauca redigit.

Verſus quoque ad memoriæ fidelitatem conducunt propter compoſitionis ordinem & ſtructuram, haud temere vagantem ac ſparſam, ſed certis concluſam limitibus, vt animam non patiantur aberrare.

5. Ordo

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

5. Ordo ante omnia diligatur in diuisionē corporis in membra: sic tractatus in capita, & capita in conclusiones secabis.

6. Singula sæpe repetenda, ita vt cum vnum caput & sequens pariter didiceris, & primum & secundum rursus animo repetes: & cum tertium dediceris, rursus à primo inchoandum erit, & sic successiue.

7. Complexurus multa, mēbratim secabis: ne diffusa multitudo memoriam confundat. Vnde Poeta ille:

Scire si vis hanc rem, tota sit separata minutim.

Et inquit Seneca, Necesse breuia & pauca esse quæ memorari volumus. Ideo si ad summam quandam & paucitatem reducas, facilius retinebis.

8. Sit tibi frequens & diuturna de eadem re cogitatio, vel cum aliis disputatio, vel alteri declaratio. ex frequentatis enim actibus generatur habitus, qui est memoria. Nec te à disputatione deterreat erroris timor: nam tenacius retinebis quod didiceris cum rubore. Vnde Seneca: Memoriam nihil perdidit, nisi quod sæpe non respicit.

9. Conare vt intelligas quæ volueris memorari: neq; ita curandum est vt multa legas, quā vt multa intelligas: aut pauca multū legas, eorum præsertim qui non nugis chartas implēt.

Principium in lectione consideratio est: & confirmatio in meditatione: vnde meditatio

dicitur

dicitur quasi mētis dictatio. Aitq; Aristoteles: Meditationes memoriā saluare. Est enim meditari, aliquid multoties speculari: nō vt ipsum est, sed vt imago alicuius. Et apud Ptolemæum in principio Almagesti: Meditatio veritatis est clauis. Sed (vt inquit Thomas) per ea quæ non intelligimus, non meditemur, neq; volitemus: sed ea prius intelligamus, quam in posteriora properemus.

10. Caue ne obsint memoriæ literæ, ne scilicet illa quæ scripseris in memorabilium libello, ea veluti certa & alligata tenens, custodire desinas, & ipsa securitate fidens è mēte dimittas. Clarum est in hoc Antistenis Atheniensis exemplum, qui amico cuidā deploranti, quod cōmētarios suos perdidisset: oportuit (inquit) ista potius animo quam chartis inscribere: sentiens librorum fiduciam esse causam, quo minus memoriam exerceamus.

11. Procuranda est cibi cōcoctio, & quæ obsunt memoriæ fugienda sunt, & sint in vsu quę illi conferunt, vt supra cap. tertio & quarto dictum est.

12. Liberandus est animus ab aliis cogitationibus ab his scilicet quę studiū non respiciunt: nam pluribus intentus, &c.

13. Non audiendida tantum, sed etiam videnda sunt quæ volueris memorari: nam semel videntes magis memorantur quam identidē sæpe sæpius audientes.

14 Do

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

14. De quibus interrogatus fueris confestim ne respondeas, id est, absque meditatione: nam subita responsio semper inconsulta est. in legendo etiam, inquit Thomas, discursum super omnia fugias.

15. Metiri debes vires ingenij tui tuæque memoriæ, ne ingeras illi plus quam semel capere possit aut tenere: exemplum à stomacho sumendum, quia si supra vires oneretur, inualidior fit, non enim concoquit: nec impinguatur corpus gulosi: ita quicquid addiscitur, nisi retineatur, parum prodest: ideo si quantum oporteret retinere non poteris, numerum multiplicabis, & continuam imminues quantitatem: ac tutius est minus quam nimis accipere: nec incommode huc adducetur illud Horatij:

Sumite materiam vestris qui scribitis aquam
Viribus, &c.

16. Certas horas studio constitues, illas præsertim quibus à cibo stomachus seu ventriculus erit vacuus: tunc enim ingenium vaporibus non obtenebratur. horæ conuenientes erunt conticinia & matutini galli cantus: curabisque ne aliqua ratione fortunæ, deseras tempora studio decreta.

Nam Plinius perire omne tempus arbitrabatur, quod studiis non impertiretur.

17. Vesperi quotidie quid discendo lucratus fueris repetes, imitatione Catonis, qui

quic-

quicquid die fecisset, legisset & dixisset, in crepusculo commemorabat.

18. Memoria est à teneris exercenda, vt & in iuuene & viro promptior sit & paratior: multum autem refert quo quis doctrinæ genere à teneris imbuatur: nam

Quo fuerit imbuta recens, seruabit odorem
Testa diu.

Omnia enim pueris noua sunt: noua autem & admirabilia fortem faciunt in memoria impressionem.

19. Ad animi recreationẽ, viriumq; reparationẽ, non ad obscœna confugies, sed mutato id facies studio: remittere enim animum quam amittere, melius est. Sed & ludicra Christianorũ debent esse seria. Post studia igitur seria vel grauia, ad leuiora confugiendũ, vt ad historiã vel exercitia musicalia: nã vires reparat alitq; tempestiua quies, ac etiam maior est post ocia virtus. Sunt qui ludere malint, quod quidem conceditur, si ludus sit ludus, & non res seria: sitq; breuis, honestus, sine dolo, vel damno, aut cupiditate. Mouet ingenium ludus duodecim scruporum, quem moderni scaccorum nominant, sed in eo nimis sæpe adhibetur temporis & studii, quod præstaret melius collocare. Paruæ pilæ ludus, etiam toti corpori proderit: deambulatio, præcipuè capiti, vtilius erit simul disputare & inambulare manusque mouere. Hæc animi recreatio non sit diuturna neque

frequens, & præserti n horis studij non agatur. Reuolandum est statim ingenio confirmato ad studia literarum, ne tempus depercat, quo nihil carius, agendumq; vt quod deperditum est, auido studio recuperetur. Namque (vt ait Philelphus.)

Ludus, crede mihi; nullus tibi pulchrior alter;
Nec melior quisquã, nec quo magis omnis acerba.
Cura laborq; vacet, quam si virtutibus almis.
Te penitus dedas. Virtus leuat aurea curis,
Lætitiaq; animum reficit, redditq; beatum.

20 Ne discedas à præceptoribus antequam deceat: plures enim scientia in summos euaderent viros: nisi prius esse discipulos puderet, quam sapere valeant. Proderit & alios docere, dictare, declarare, interrogare, ac respondere: dubitare de nonnullis bonum est, modo id sine ratione non fiat.

Vltimo, inter infelices dies illum computabis, quo aliquid non profeceris didicerisue quod tuum esse possit: vt nulla dies sit (vt in adagio est) sine linea in omni doctrina, breue aliquid & certum collige, quod in memoriæ arcula recondatur: vnde postmodum cum res exigit, aliqua deriuentur. Vnde hæc etiam sæpius replicare necesse est.

Quisquis desidiam, luxumq; sequetur inertem,
Dum fugit oppositos incauto mente labores:
Turpis inopsq; simul miserabile transiget æuum.

PRÆ-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

PRÆCEPTA REminiſcentiæ.

PRIMVM præceptum eſt, ex ordine & reminiſcibilium conſequentia: cum enim didicerimus ordinatim aliqua, connexione & dependentia quadam ordinata, & de illorum aliquo obliti fuerimus, id facile reminiſcemur ordine repetito: cognito enim antecedente, facile in conſequens deducemur, & deperditum inueniemus. Recte igitur dicit Philoſophus: Quæ bene inuicem ordinata ſunt, bene reminiſcibilia ſunt: quæ vero male, difficulter in memoriam reuocantur. Facile enim geſta recenſemus, cum eo ordine in oratione collocantur, quo facta ſunt: quoniam ſicut ſe habēt res geſtæ ad inuicem, ita ſe habēt & in mouendo animam.

Secundum, vt vno ſimili in conſimile prouehamur: vt, ſi Homeri non recordamur, Latinorum Poëtarum principem Virgilium memoramur: ex quo facile in Homerum Græcorum vatum primarium deſcendemus.

Tertium eſt, vt aliquando contraria recogitemus: qui enim memor erit Hectoris, reminiſcetur & Achillis.

Quartum eſt, loci ac temporis recordatio, in quo res tractata eſt: ſic perſonæ & cauſæ, propter quæ ea fecimus, reminiſci contingit: & locus apud Ariſtotelem eſt principium

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

reminiſcendi: locus enim & tempus facile rem̃ adducit memoriæ. Sunt etiam tres argumentorum ſedes, à ſimilibus, à contrarijs, à propinquis.

Quintum eſt res omnes à proprietate repetere: vt ſi ſaginati memoriam habere velimus, ad Dionyſium Syracuſanum deſcendamus vel recogitemus: qui, vt autor eſt Iuſtinus, præ ſagina viſum perdidit.

CAPVT VII.

De locali vel artificioſa memoria.

ARtificioſa memoria eſt diſpoſitio imaginaria in mente rerum ſenſibilium, ſuper quas memoria naturalis reflexa, per eas admonetur, vt memoratorum facilius diſtinctiusq; recordari valeat: ac (vt inquit Cicero ſecundo ad Herennium) ex locis veluti ex cera aut tabella, & imaginibus veluti figuris literarum conſtat. Sic enim fieri ſolet, vt quæ accepimus quaſi legentes reddamus: neq; multum interſit an à vertice an à calce incipiamus. Locos ipſos ordinatos eſſe oportet: nam ſi in eis confuſio ſit, confundãtur omnia neceſſe eſt. Multos etiam eos eſſe decet, vt multa locari eadem exercitatione poſſint. Cicero centum eos eſſe debere iudicat. Thomas Aquinas plures habendos conſuluit: Hos multi variis artibus

quæſiere. Metrodorus in ſignis duodecim per quæ ſol meat, tercenos & ſexagenos inuenit locos: quod tot gradibus apud Aſtrologos obliquus ille circulus ſecari ſoleat. Cicero familiarem domum finxit, locis diſcretam multis, placuitq; illi, vt inter locorum quinaria, vel manum auream, vel aliud quid diſcrimen figuremus, quo alter ab altero ſecernatur: in eiſque immobilem ordinem haberi, vt ſemper dextra ingrediamur & egrediamur. Quidam non ignauus autor, ex animalibus locos fingebat, & eorum ordinem ex alphabeto Latino deduxit, vt à ſingula litera vnius animalis nomen inchoaretur: perinde ac ſi nomina hæc eſſent: Aſinus, Baſiliſcus, Canis, Draco, Elephas, Faunus, Gryfus, Hircus, Iuuencus, Leo, Mulus, Noctua, Ouis, Panthera, Qualea, Rhinoceron, Simia, Taurus, Vrſus, Xiſtus Philoſophus (qui de his ſcripſit) Hyena, Zacheus. Hæc ſingula in quinq; locos diuidebat, in caput, in anteriores pedes, in ventrem, in poſteriores pedes, & caudam: nam hunc ordinem ipſa natura porrexit: neq; confundi in eis enumerandis ingenium poteſt. Sic itaq; centum & quindecim locos nactus, in eis rerum memorabiliū imagines ſculpebat, ac etiam in loquentis facie multa ingenio ſcribi præcipiebat, in capillis, in fronte, in oculis, ſicq; deorſum ad pedes deſcendi. Mihi vero facillimum videtur non modo centum, ſed propemodum infinitos locos

reddere & effingete: cum neminem lateat ciuitatis originalis situs, vel in qua diu habitauit. Igitur cum per portam mens ingreditur, dum secantes se ad diuersas regiones vias considerat, dumque amicorum domos, ædes publicas, prætoria publica repetit, miram locorum quantitatem assequetur. Accedet ad hoc potestas atria effingendi, in quibus quantum libeat, numerum locorum faciet, vt inscribi quæcunque voluerit possint. Et quia breuis atque efficax est doctrina per exempla, hinc exempla ponam, vt res facilius intelligatur, de decem ponam exemplum, & consequenter ex proportione habebitur vel de mille. Capio igitur domum magnam & vacuam, ad quam non frequenter sed raro ire debes, & statue primum locum qui est apud ostium distans ab ostio per tres pedes. Secundus locus sit ab isto distans per duodecim vel quindecim pedes: vt verbi gratia, sit angulus vnus. Tertius locus sit à secundo distans per totidem pedes, vel duodecim: & erit forte alter angulus, vel medium inter angulum primum & secundum. Quartus, erit angulus. Quintus, erit angulus distans per tantundem. Sextus consimiliter: & finita sala, intrabis vnam cameram, atque intra ostium immediate signabis septimum, deinde in primo angulo cameræ octauum, & in secundo angulo nonum, & in tertio decimum cum sua distantia. Si vis plura loca, exeas came-

cameram, & ſigna ſic alias cameras proportionabiliter. Nota tamen, quod diſtantia data mediocris eſt & conueniens, ſed ſi tanta diſtantia non inueniatur, ſed minor vſque ad octo vel ad minus quinque pedes, adhuc tolerabile foret. De templo ſcito tale eſſe debere quod non multum ſit frequentatum etiam à te, ne multitudine imaginum confundaris. Iſta loca debent eſſe ſigna memorabilia & manuductibilia, loci enim non ſunt anguli, ſed fixæ imagines in angulis ſituatæ: ſuper quibus ſicut ſuper charta aliæ pinguntur imagines delebiles, ſicut literæ.

Vt, verbi cauſa, primus locus ſignatur per vrinale, ponendo in eius loco vrinale. Secundus ſignabitur per pyxidem. Tertius per mortarium. Quartus ſignabitur per piſtillum ponendo illud ibi. Quintus per pugillare. Sextus per pedem leporis. Septimus per cribrum. Octauus per ſacculum ponendo ſimiliter ſacculum. Nonus per panem cereum. Decimus per cannas caſſiæ, &c. Et iſta nomina oportet mente ſemper tenere, & loca de quinto in quintum, vt quinarij loci menti ſemper habeantur. de diſtantia ſatis dictum. Scito tamen, quod vſque ad vigintiquinq; licet tranſire, nec vltra: ne fiat negatio in imaginibus. Et conſimiliter dicatur de quantitate quantum ad altitudinem, ne ſint multæ altitudinis, ſed à quinque vſque ad duodecim pedes. Et notetur

quilibet quintus, vt dictum est de ordine. de qualitate autem vt non nimis lucidæ, nec nimis obscuræ, nec nimium frequentes. Transeamus ad imagines nobis notæ in istis locis collocari cum motib. talibus, vt per eas valeamus memorari. Verbi gratia, volo memorari de viginti nominibus, sic faciam: in primo loco imaginem Petri mihi notissimi locabo, cum vrinali in manu pleno vrina, quam fundet super Iacobum mihi notissimum: & ex isto actu notabili, horum duorum memorabor: & sic duorum nominum memoriam mihi fecero. In secundo loco ponam Martinum mihi notissimum (nam oportet imagines istas esse notissimas, vt cito in memoriam recurrant) qui ponet digitum suum in pyxide & extrahet vnguẽtum, quo cum digito orificium vnget ani Henrici mihi notissimi. In tertio ponam Andream mihi itidem notum, qui cum manu ex mortario extrahet emplastrũ quod ponet super faciem Francisci, vel alios ridiculos actus fabricando, ex quibus memoria de talibus nominibus confirmetur. Et ita pariformiter procedatur in alijs.

Similiter si recordari voluero alicuius cum suo actu, illum imaginabor cum re illius actus: vt si recordari velim alicuius comedentis ficus, tunc imaginabor quod cum ficu aliquid festiuum faciat vel stupendum.

¶ Si argumenta recordari vis, capias substantiam

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

tiam argumenti, & ipſam tantum locabis, quia totum argumentum haud poſſet locari, ſicq; de aliis rebus ſuo modo. dicebat tamen Philoſophus tertio Topicorum, in argumentationibus propoſitiones memorabiliter ſcire oportet.

Rurſus de figuris etiamnum diſſeramus his quinq; præceptis.

Primum eſt, vt aut riſum moueat figura, aut miſericordiam, aut admirationem: facile enim inuenitur figura quæ affectum animæ conuertit. Exemplum huius eſt, ſi in ore aſini rabidi caput Antonij conſtituam morſibus fere confringi, cruorem effluere, auxilia petere, ac paſſis palmis vociferare: nam fieri non poterit, vt cum voluero, non videam hunc oculis mentis meæ, & reddere Antonium neſciam repetenti.

Alterum eſt, vt aut ſimile per ſimile, aut per contrarium figuremus, aut per proprietatem. Primi exemplum eſt, vt ſi nomen Galeni ſim locaturus, alicuius illuſtris medici nomen ſcribam, cuius, quoad fieri poteſt, aut par ſit, aut paulo debilior auctoritas. Secundi exemplum eſt, ſi idem per indocti medici nomen conſcripſero: ſi Therſitum per Achillem, & bonũ pro malo: informem per formoſum annotauero. Exemplum tertij eſt, ſi Ouidium Naſonem, per magnũ naſum: Platonem per humerorum latitudinem: Criſpum per anulatos capil-

los Ciceronem per Gelasinum sculpsero.

Tertiũ est, vt à tenellis annis assuescamus locare, & cum quotidiana exercitatione crescamus: quanquam etiam adultis prodesse possit ipsa doctrina. Efficacior fit habitus, si quæcunque aut dicturi aut facturi sunt sic locent: quæcunque etiam inter fabulandum audiant: Sic pingant mores, gestus, temporaque sculpant: Sic enim breui tempore fient exercitatissimi. Ludere etiam prodest alterum cum altero, illum vincere qui plura clarius, ordinatius, velociusque retulerit.

Quartum est, vt omni quinario rerum signandarum repetamus à principio quæcunq; signata: solet enim repetitio valde conferre.

Quintum est, vt quæ non sunt simplicia, ea per componentium similitudines statuamus, verbi causa: qui memorari voluerit huius enunciationis, Cicero cum Hortensio disputat, Cicer legumen in horto finget, qui de horti sterilitate conqueratur: sic enim & cicer Ciceronem, & hortus Hortensium, & querela disputationem repræsentat. Sic autem seruari solent & legum capita, vt si locanda illa lex sit, Publicati testamenti fides: effingamus dicam testamentalem patentem, cui quispiam cœnũ iniecerit & eius fides aboletur. Ecce publicati semel testamenti fides relegi poterit. Verum hæc facilius fient, si adsit doctrina & rerum memorandarum cognitio, neque desit con-

fumata

ſumata & inuicta exercitatio, cum exercitatio poſſit omnia: ita & medicus medicinalia, & iureconſultus plebiſcita facilius recordatur.

Locus igitur ceræ ac chartæ vel tabulis (in quibus antiquitus multa ſcribebantur) ſimilis eſt & comparatur: imago autem literis ſeu ſcripturæ: nominum recitatio, lectioni, aut rerum lectarum recitationi. Locus eſt pars vicaria memoriæ & inſtar illius capax. multiplicaturque per antrorſum & retrorſum, per dextrorſum ac ſiniſtrorſum, per ſurſum atque deorſum, aliquid addendo vel diminuendo: multiplicatur etiam menſurando longum, tranſuerſum & medium. Locorum regula breuiter & hæc ordine eſt, vt primo ſit locorum inuentio, (de qua ſuperius dictum eſt) deinde ordinatio, meditatio, diſtantia, fictio, ſolitudo, mediocris lux, diſſimilitudo, quantitas, loci quinti ſignatio per manum auream vel alterius metalli, illiuſque variatio, ne ſimilitudo confuſionem pariat.

Imagines ſunt ſimilitudines rerum in mēte conceptarum, ſiue ſimulachrum ſimile ex toto vel ex parte rei cuius recordari volumus, imo pro ipſis rebus collocandis accipiuntur. Sunt vero in duplici genere, ſcilicet aut notæ aut ignotæ: notarū quædam animatæ, aliæ inanimatæ: & tam animatarum quam inanimatarum, aliæ ſimplices, aliæ compoſitæ. Illud

rurſus

rursus non obliuiscaris, quod in collocandis imaginibus super locis, semper res locanda est cum actu ridiculoso, vel admiratiuo, vel crudeli, vel alio modo inconsueto: nam ridiculosa, crudelia, iniuriosa, admiratiua, excellenter pulchra, vel turpia, immutant sensus, ac melius excitant memoriam, cum anima circa talia multum aduertat. Variantur quoq; imagines per transpositionem literarum, & per transsumptionem: vt si velim Romam recordari, ponam deum amoris, qui vocatur amor: & pro tyranno lupum rapacem. Sufficit itaq; nos methodum ostendisse, quam qui sequetur, haud difficile, modo exercitatio accedat, multorum ac variorum sibi pro occasione debita, recordationem certam parabit: ignaui autem & otiosi torpeant, quibus omnia infensa sunt. Videre si lubet quid Thomas Aquinas in Epistola ad quendam suum monachum scribat, ita inquit: Quæsiuisti à me qualiter intendere oportet in thesauro scientiæ acquirendo: hoc à me tibi datur consilium: vt per riuulos in mare, & non statim in mare eligas introire: quia per facilia oportet ad difficilia peruenire. tardiloquum te esse iubeo, & tarde ad loquutorium accedentē. conscientiæ puritatem amplectere: orationi vacare non desinas, cellam frequentare diligas, si vis in cellam luminariam introduci: omnibus te amabilem exhibe: nihilq; tibi sit de factis penitus aliorum. Nemimi te multum familiarem

miliarem ostendas: quia nimia familiaritas parit contemptum, & subtractionis à studio materiã subministrat. Et factis & verbis secularium nullatenus intromittas. Discursum super omnia fugias. Et sanctorum & proborum virorum vestigia imiteris. Nec respicias à quo audias, sed quidquid dicatur memoriæ commenda. ea quæ legis, fac vt intelligas, de dubiis te certificans: & quidquid poteris, in armariolo mentis reponere satage, si cupieris vas implere. Altiora te ne exigas, &c.

Vltimo, epilogi vice ac veluti colophonem addam quæ scribit Erasmus Roterodamus libro tertio Eccles. Ad natiuæ memoriæ vim natura felicem, accedat intelligentia, cura, exercitatio, & ordo. ad memoriam confirmandam nonnihil opis pollicentur & medici, & secundum hos Marsilius Ficinus: sed præter ea quæ diximus, plurimum confert perpetua vitæ sobrietas: nam crapula & ebrietas, vt ingenium hebetant, ita memoriam prorsus obruunt: officit etiam curarum varietas, & turba negociorum. officit & tumultuaria diuersorum voluminum lectio Hanc præcipuam arbitror caussam cur senectus sit obliuiosa: quod ea vis animi multitudine rerum obruitur. officit memoriæ pudor immodicus, auditorum nouitas, & anxia cura: pudor & nouitas vincitur assuetudine. Anxium studium officit ad hoc ipsum quod impendio affectat. Alibi sic inquit: Optima

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

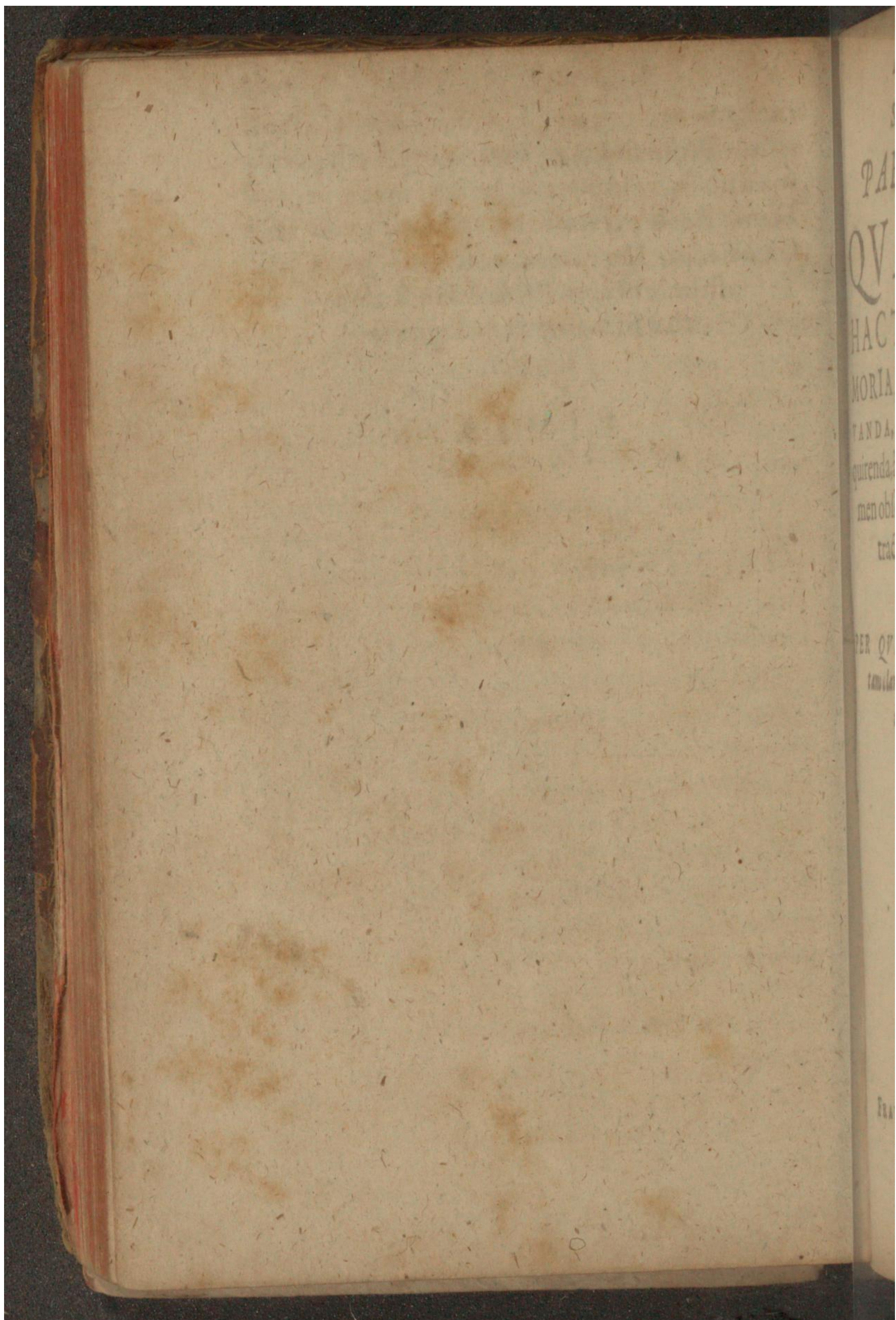
ina memoriæ ars est, penitus intelligere, intelle-
lecta in ordinem redigere, postremo subinde
repetere quod meminisse velis. hactenus Eras-
mus. Si vis igitur rerum bonarum pollere me-
moria, diligenter curato, vt eius quod ediscen-
dum est, certam intelligas rationem. Ratio e-
nim est indissolubile veritatis & memorię vin-
culum. Ob hoc forsitan Plato inquit, quod
bene intellectum est semel, obliuioni omnino
tradi nunquam posse. Ea quoque memoriæ
tradenda sunt; quæ non solum vtilia sunt, sed
& iucunda. nam alimenta quæ suauissimum
saporem afferunt, facilius in naturam nostram
transeunt atque conuertuntur: & quo auidius
quid haustum est, eo diutius retinetur. Adde
his, quod obseruandum omnino Aristoteles
& Simonides arbitrantur, vt certus quidam in
ediscendis ordo vel insit, vel saltem excogite-
tur. Ordo in proportione quadam & cõnexio-
ne consistit. In his autem quæ ordinata serie
digesta sunt, siquid vnum acceperis, reliqua
continuo necessaria quadam vel naturæ vel ar-
tis continuatione sequuntur. Obseruandum
insuper, vt sæpe numero, quæ didicimus, me-
ditemur: sic enim alimenta animi concoquun-
tur, & quasi cõuertuntur in animum. Confert
etiam quam plurimum siquis eleganti oratio-
ne cantuque suaui, quæ memoriæ mandauit,
sæpe recenseat, vt dictum supra est. Voluptas
enim rerum condimentum est, amoris esca;
incita-

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

incitamentum ingenij, voluntatis pabulum, roburque memoriæ. Purganda est etiam anima à malis, vt impleatur bonis, orationeq; ad Deum fideli petendus est Spiritus sapientiæ & scientiæ per Dominum nostrum Iesum Christum, cui cum Patre & sancto Spiritu sit honor laus & gloria semper.

FINIS.

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of The Wellcome Trust, London.
4034/A